

KLIMAVARIASJONER FØR OG NÅ... HVA SÅ?

Astrid Lyså og Eiliv Larsen

*(astrid.lysa@ngu.no
eiliv.larsen@ngu.no)*

**Al Gore og
FNs klimapanel
Nobels fredspris 2007**

www.ngu.no/sciencepub/

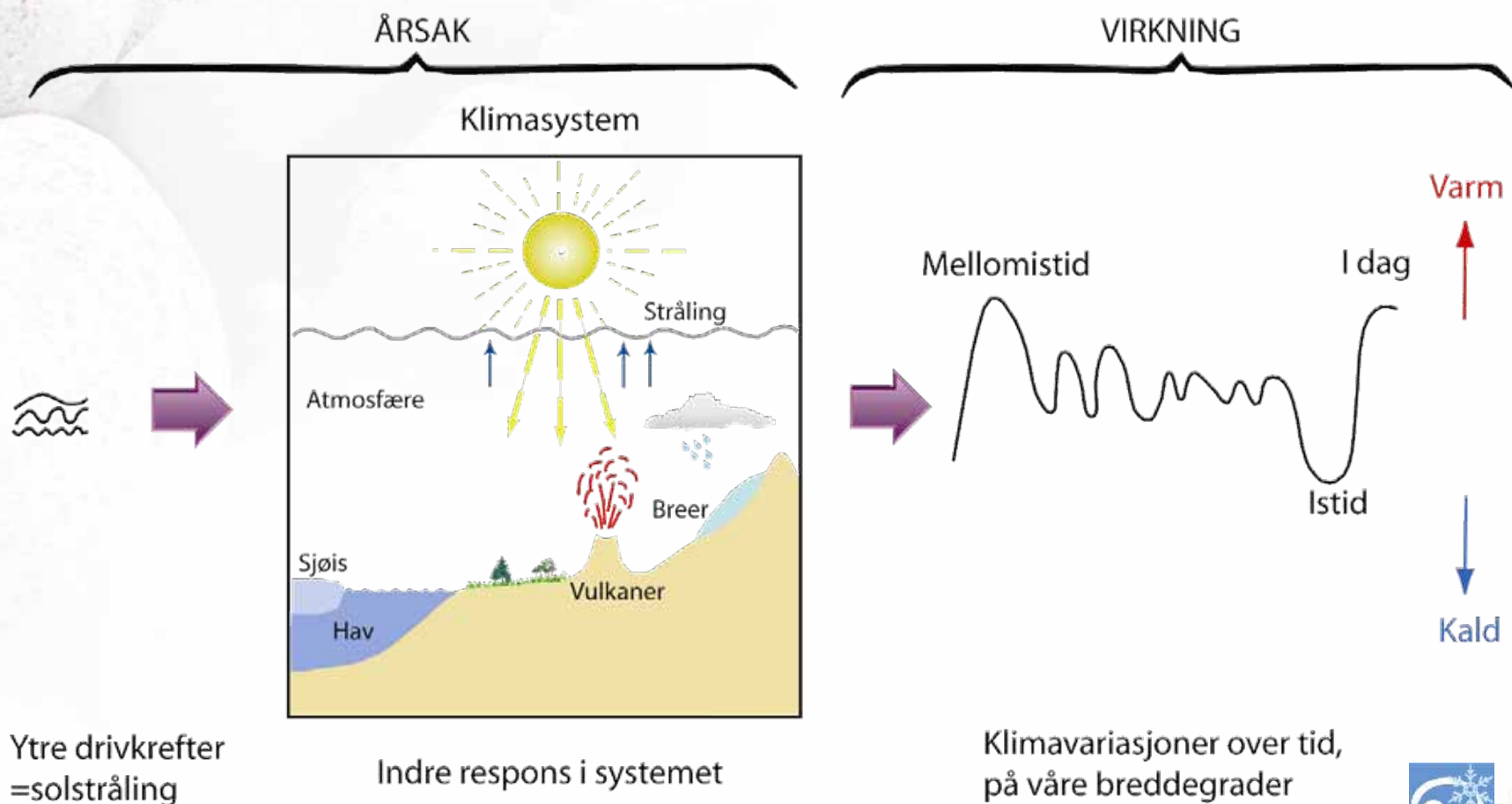
Innhold

- Drivkreftene bak klimavariasjoner
- Klimavariasjoner i fortid
- Hvordan vet vi at klimaet har forandret seg?
- Relevans til dagens klimaforandring

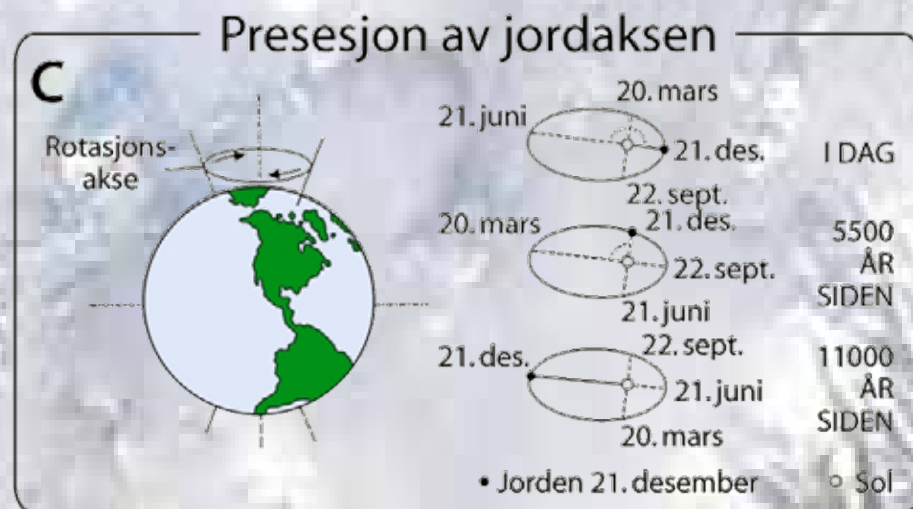
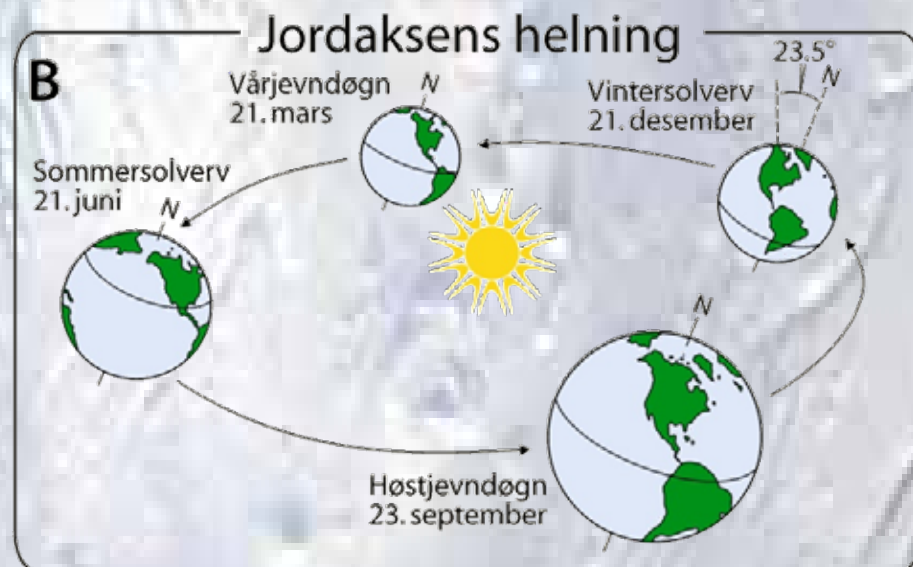
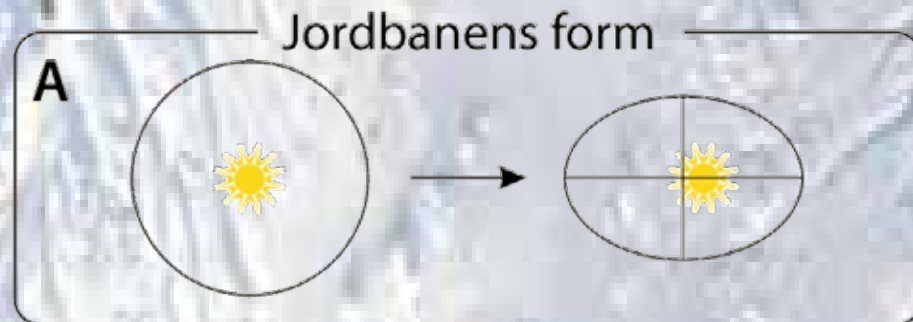
East Antarctic Ice Sheet,
Princess Elizabeth Land.
Photo: M.J. Hambrey 1994.

Klima

- gjennomsnittsvær over tid på et gitt sted
- resultat av ytre og indre drivkrefter

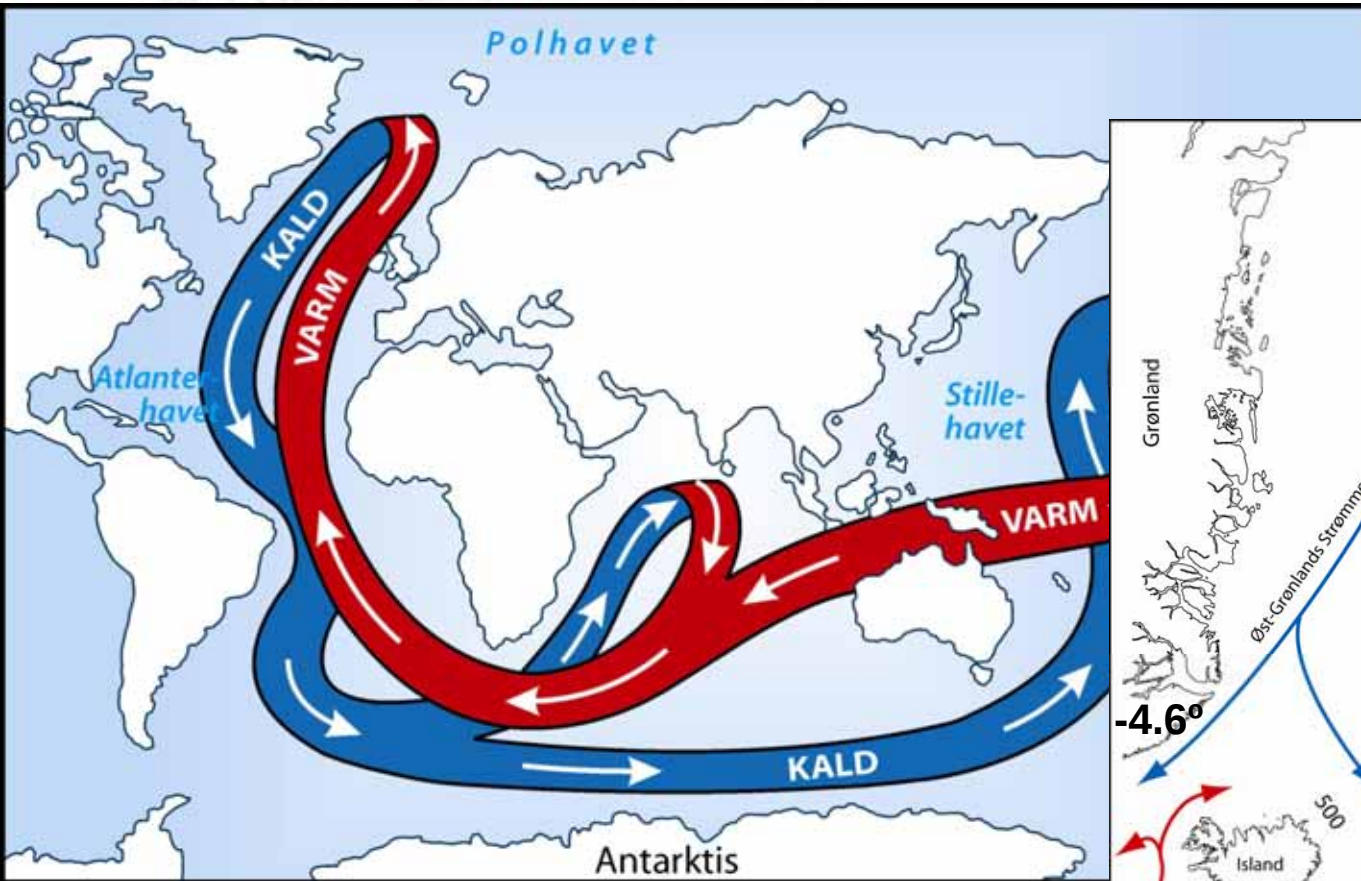

Ytre klimadrivkrefter - astronomiske sykler

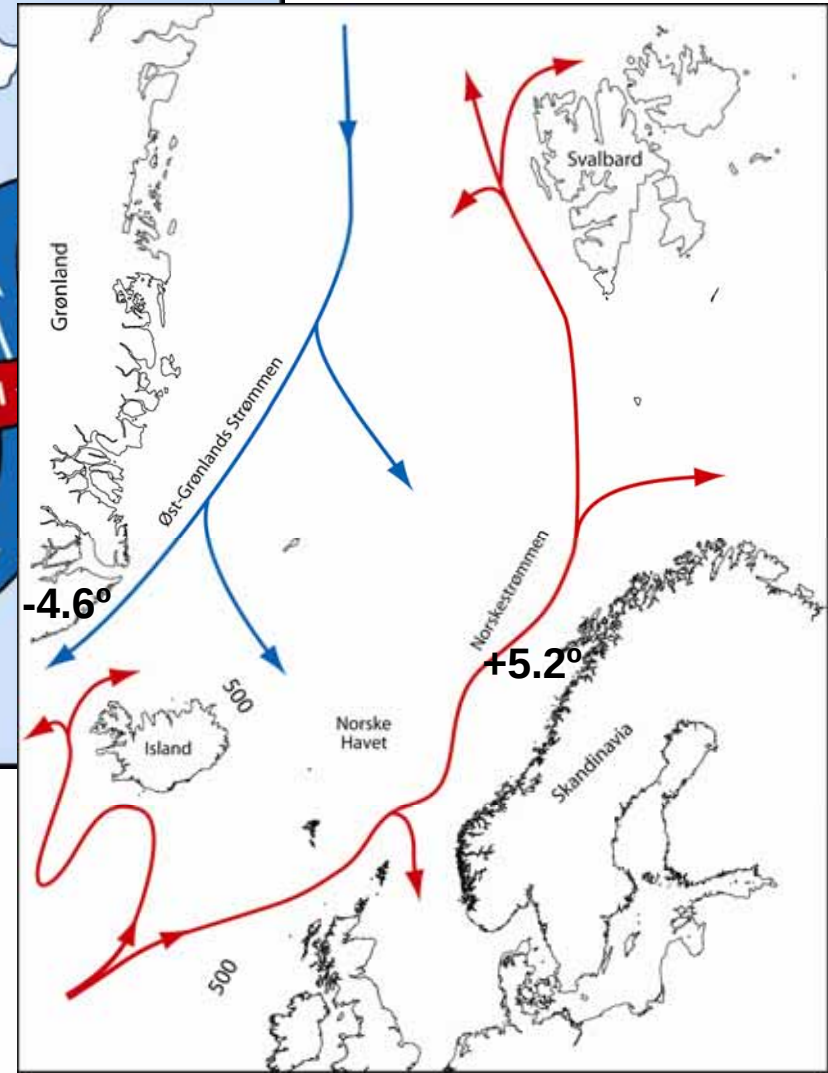

Indre klimadrivkrefter

- omfordeling av energi på jordoverflaten

Havsirkulasjon

Overflate- reflektivitet

Øket
reflektivitet

Øket is og
snødekke

Avkjøling

Nær framtid?

Forrige istid

Dagens situasjon

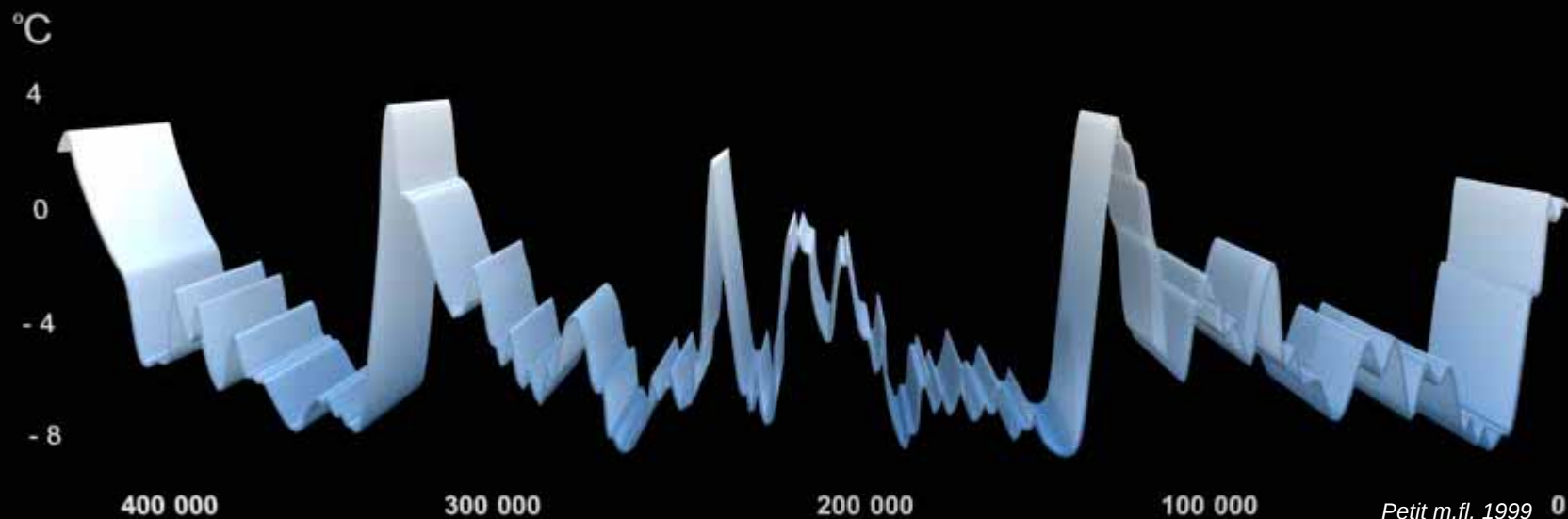
Oppvarming

Redusert
is- og snødekke

Redusert
reflektivitet

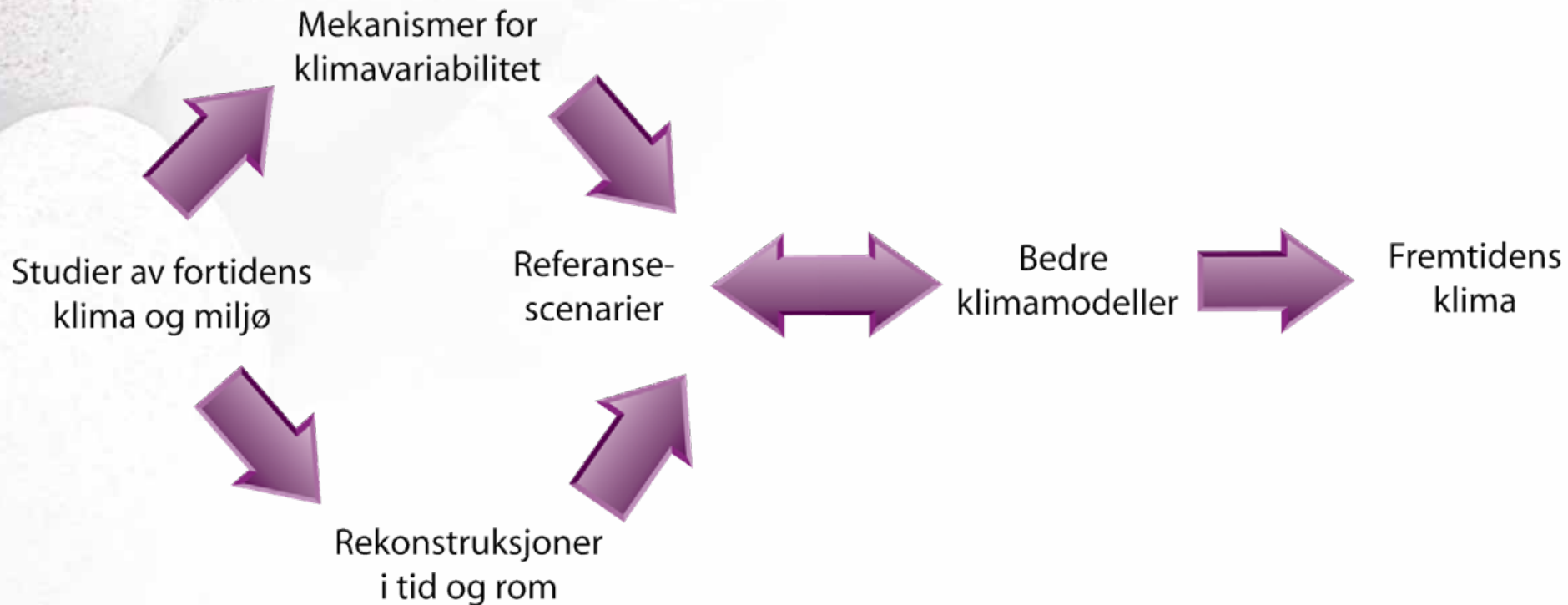
Iskjerner: Temperatur og CO₂ variasjoner siste 400 000 år

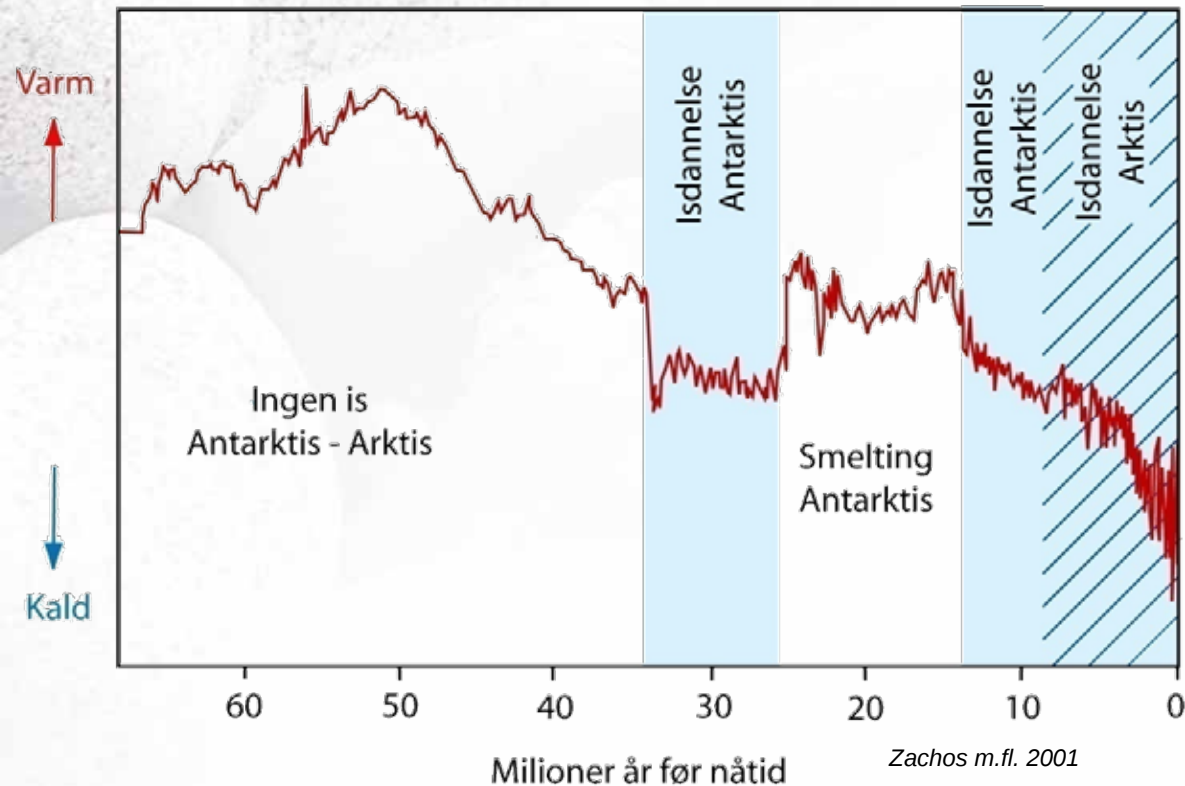
Petit m.fl. 1999
Animasjon: visCO

Hvorfor studere fortidens klima?

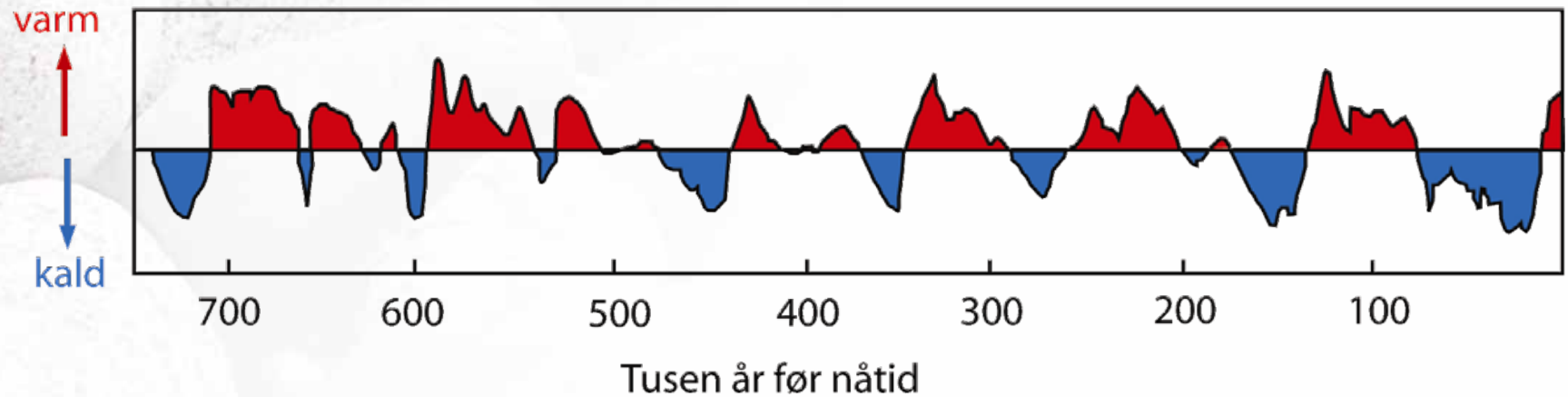
-den paleoklimatiske verdikjeden

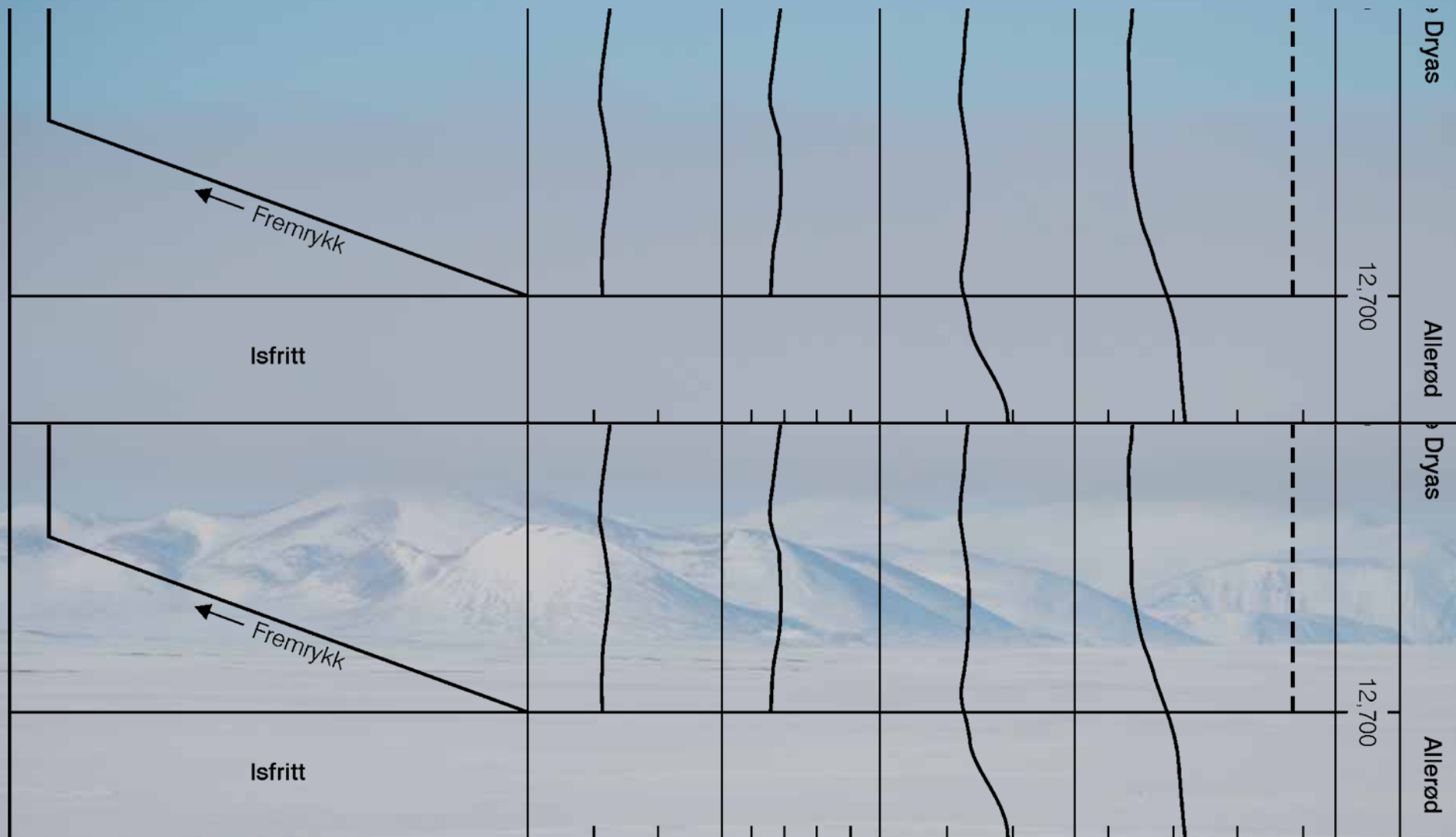
Klimavariasjoner de siste 65 mill. år

Klimavariasjoner de siste 750 tusen år

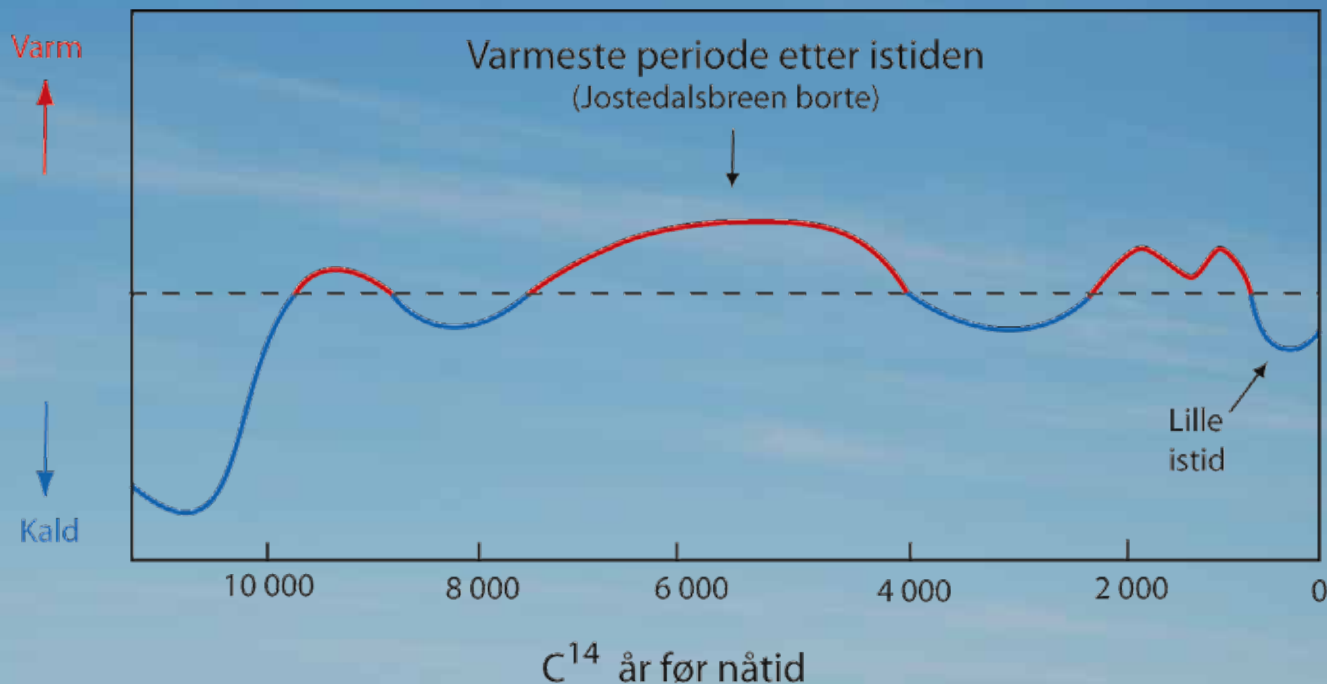

Temperatur og nedbør ved slutten av istiden

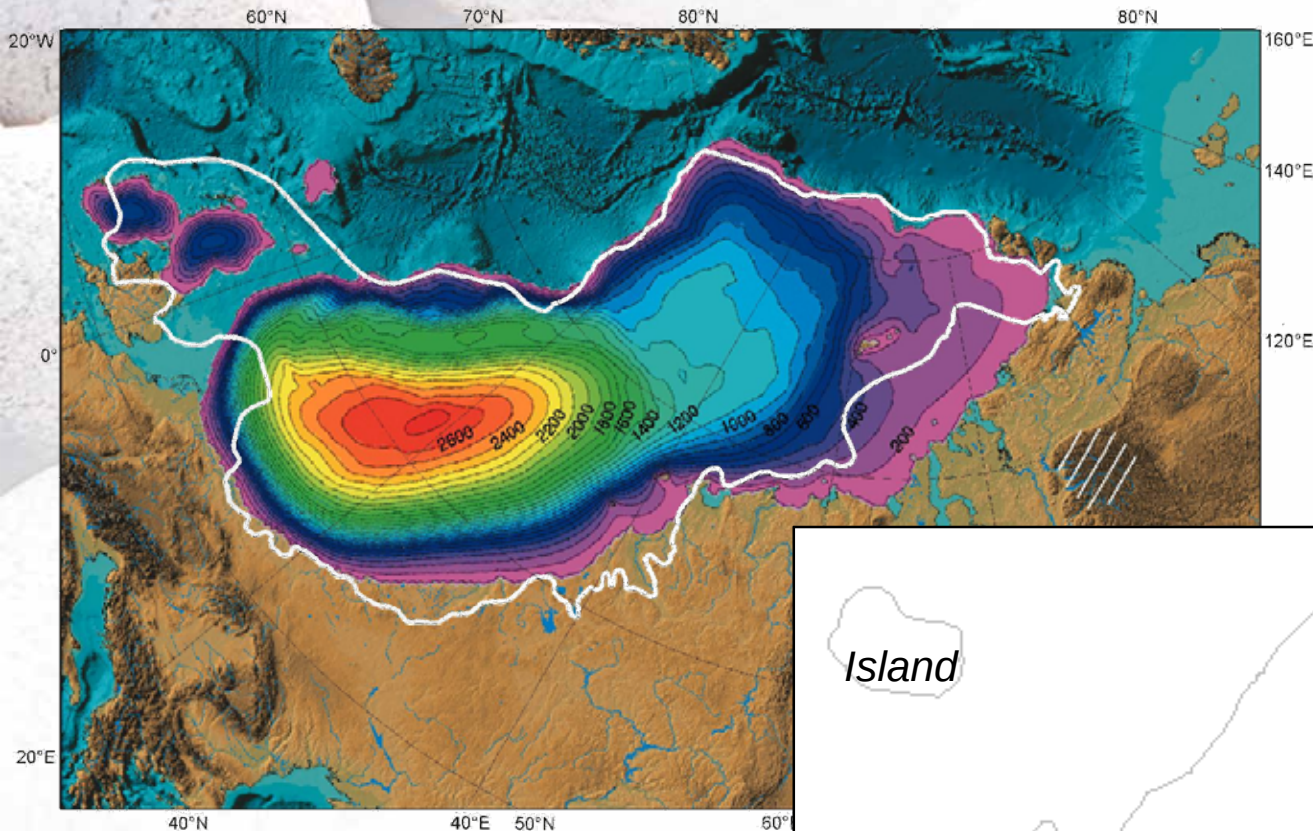

Klimavariasjoner etter istiden

Siste 10 000 år

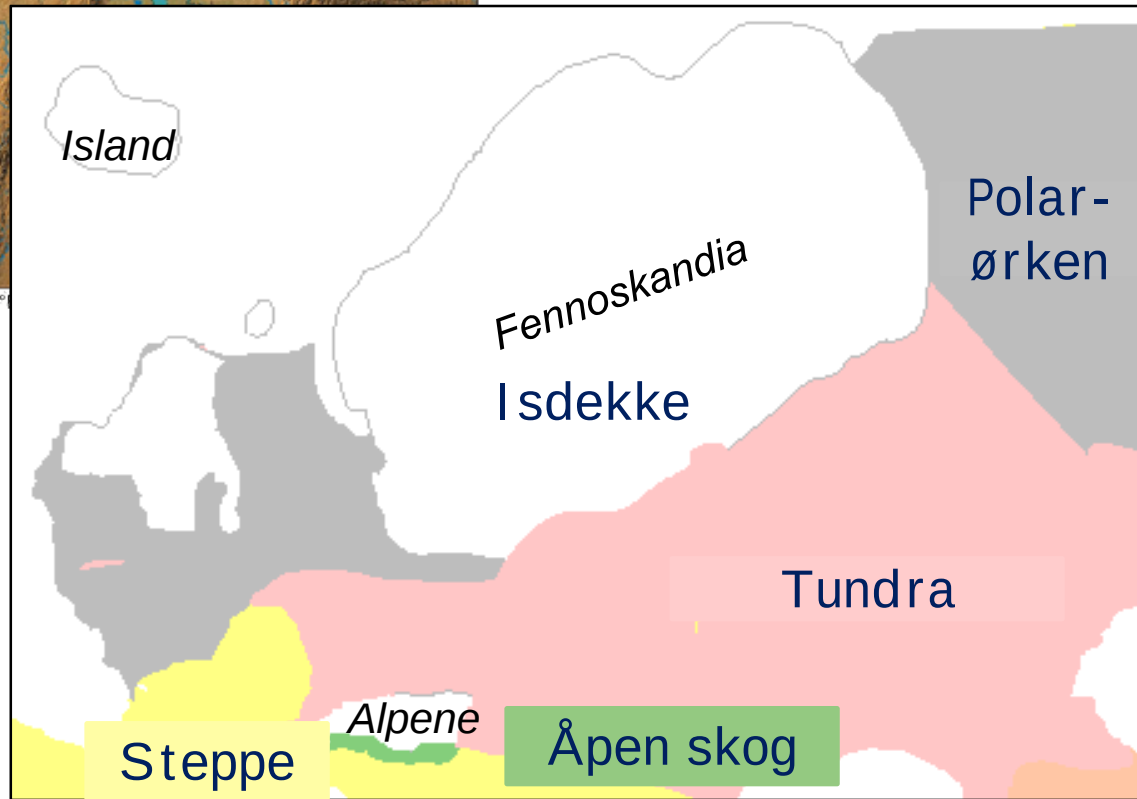

Siste istids maksimum

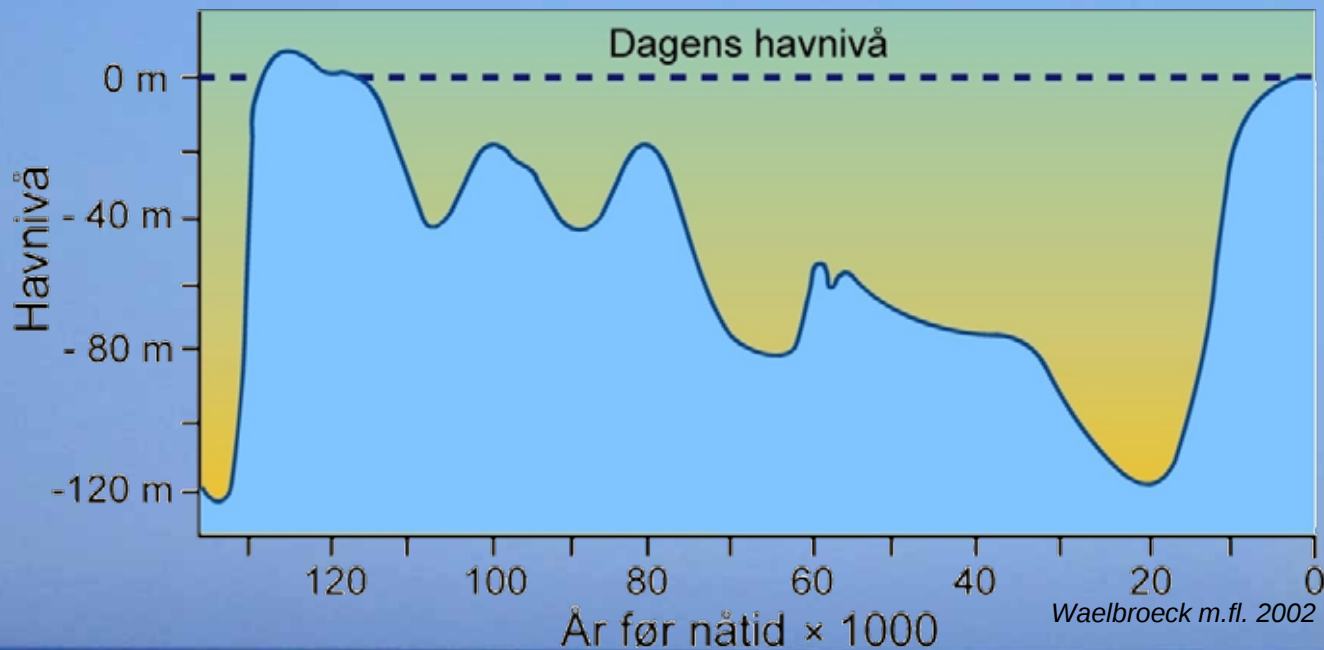

Isdekker:
-Rekonstruksjon
-Simulering

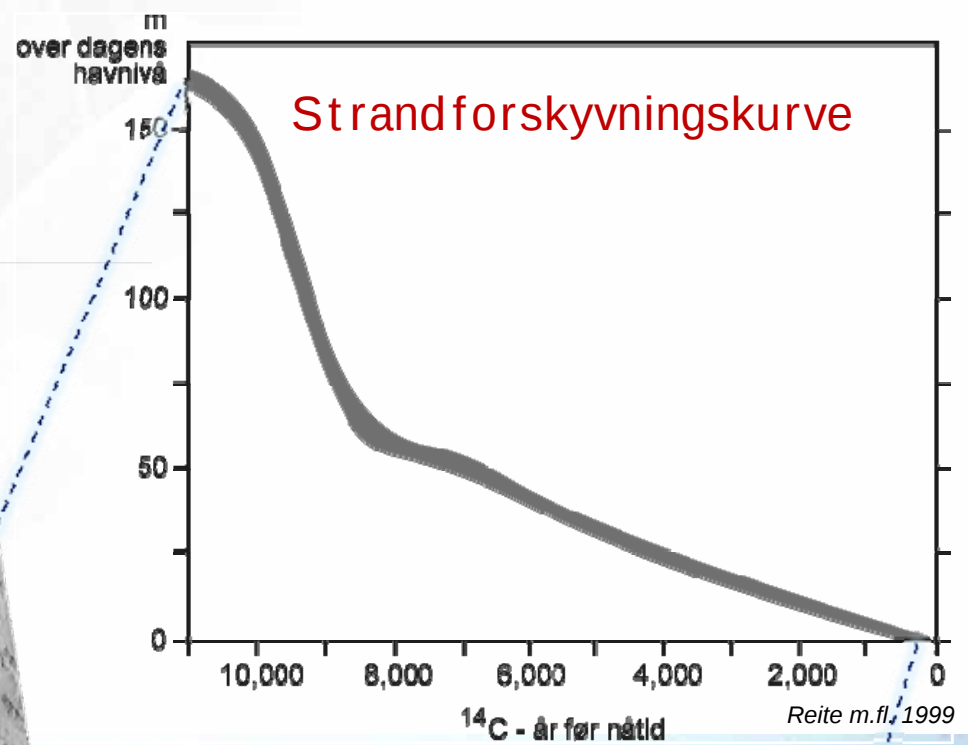
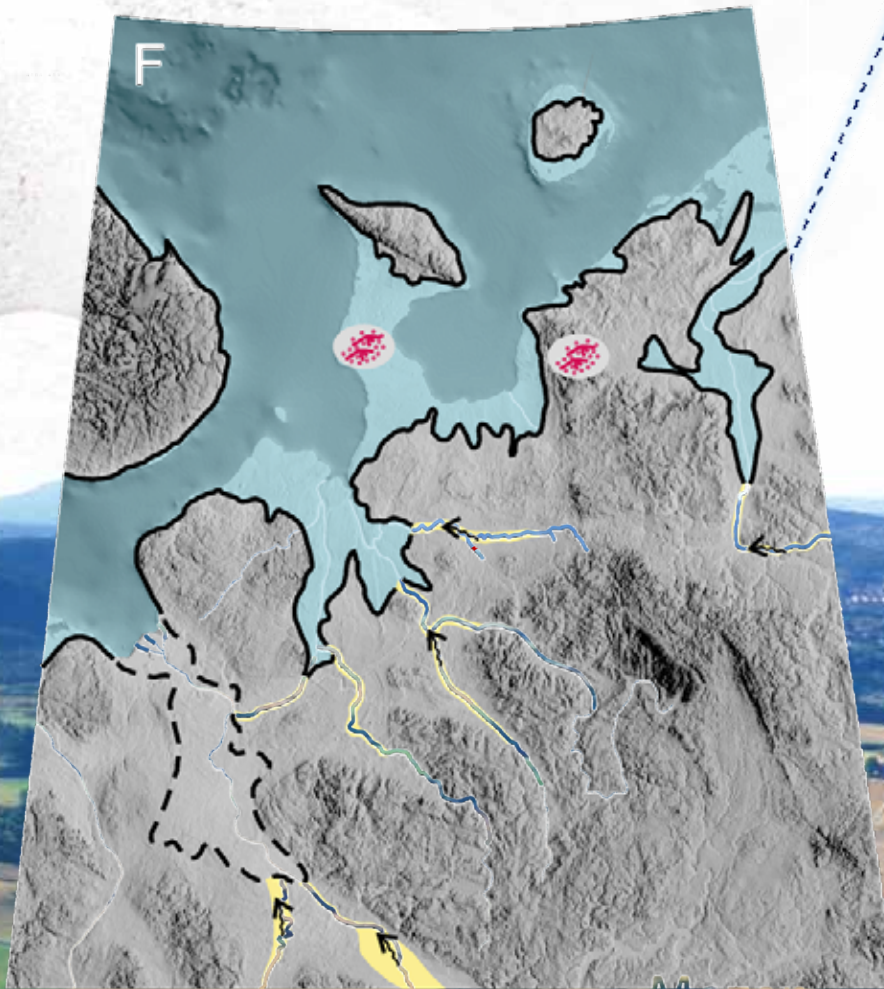
Vegetasjon

Endring i globalt havnivå

Strandlinjer og strandforskyvning

og dannelse av skrugarder

Nordgrønland tidligere i Holosen - dannelse av strandvoller

Hvordan kan vi vite alt dette?

-om klimaarkiv og arbeidsmetoder

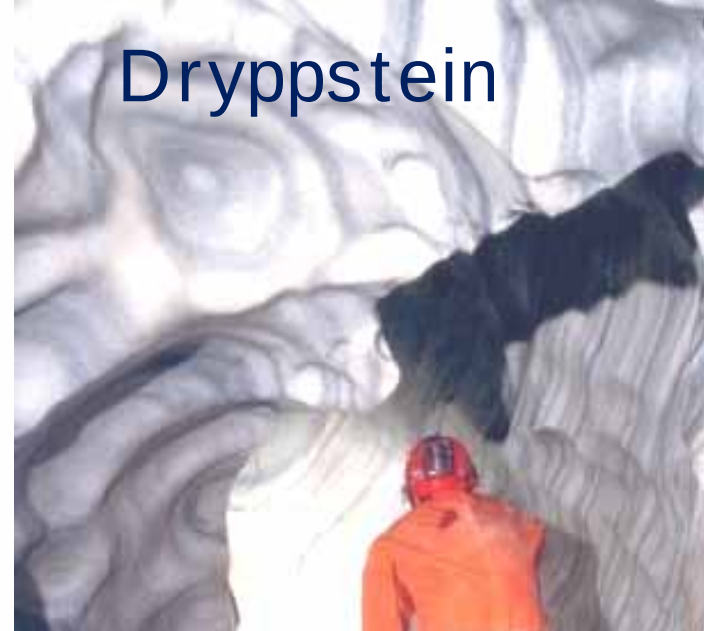
Iskjerner

Treringer

Dryppstein

Sedimentkjerner fra hav og innsjøer

Sedimenter på land

Hvordan vet vi hvor gamle sedimentene er?

12 000 år

Radiokarbon (^{14}C)
av organisk materiale

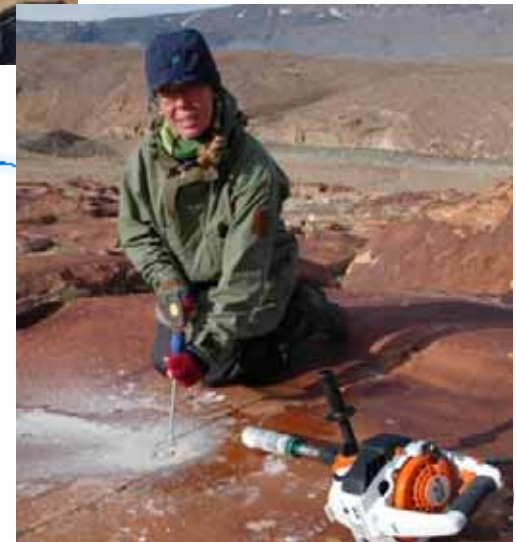
60 000 år

Luminescens (OSL)
av mineralkorn

80 000 år

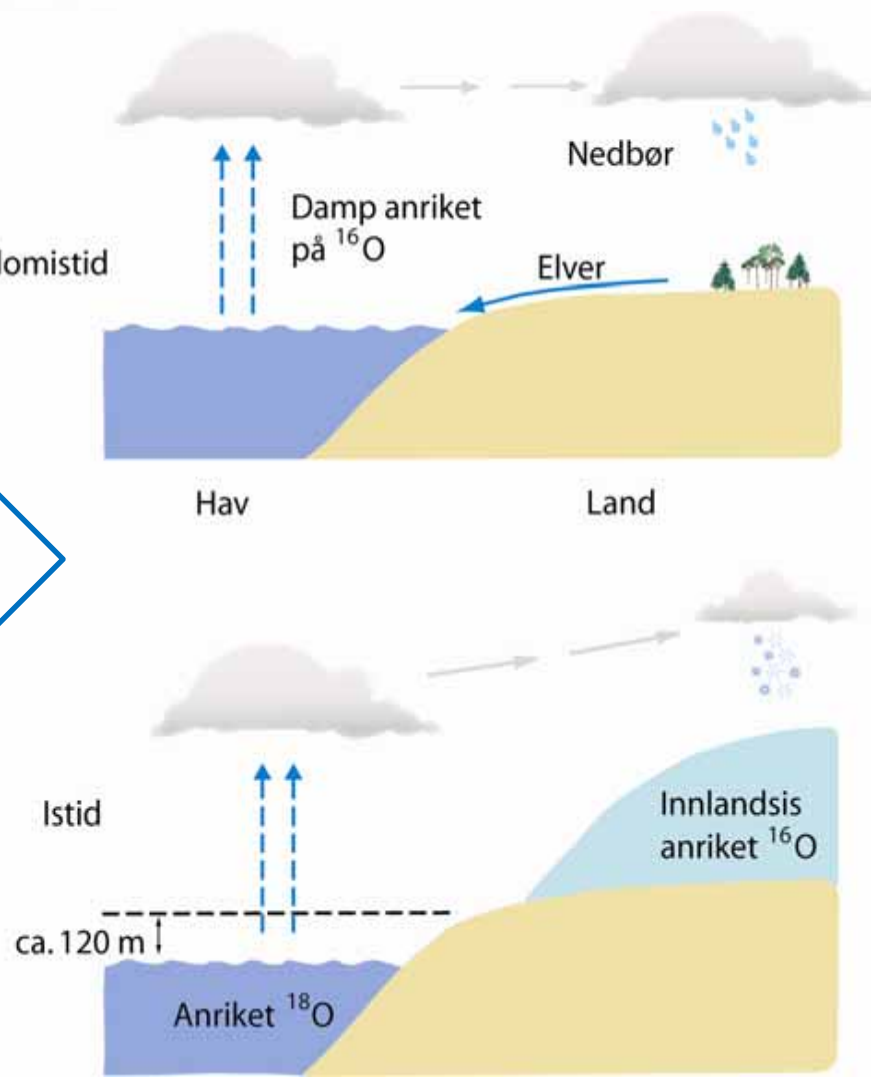
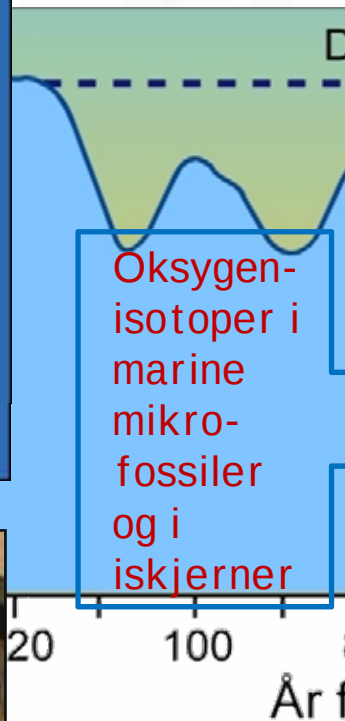
Kosmogen
isotopdatering
av berggrunn

120 000 år

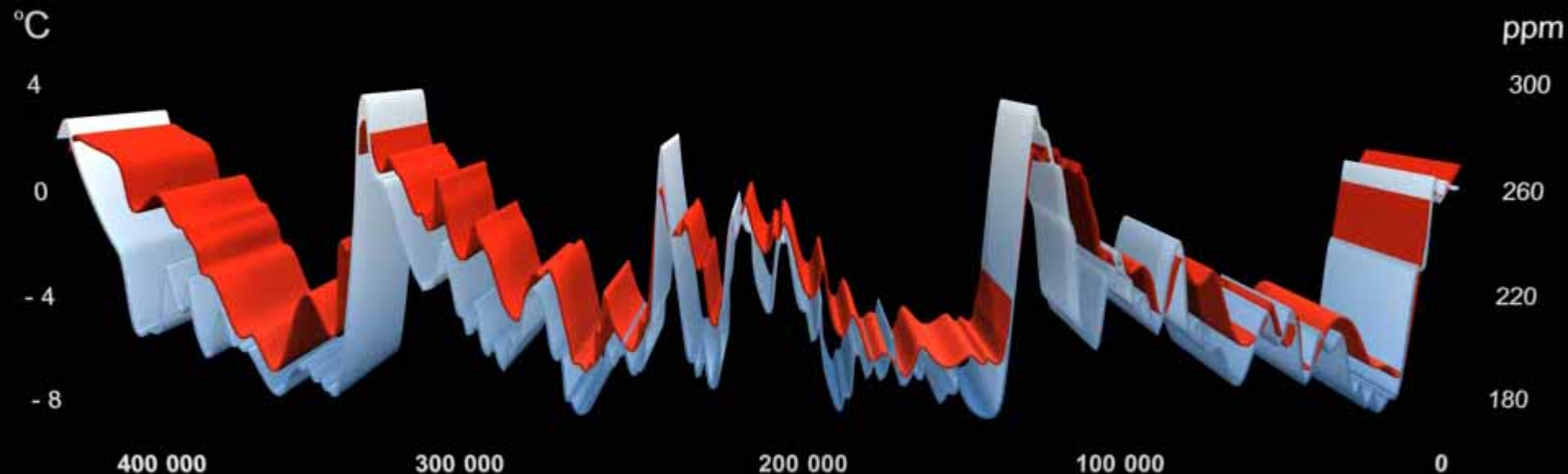
Hevede havsedimenter etc.

Hvordan beregne fortidens globale havnivå?

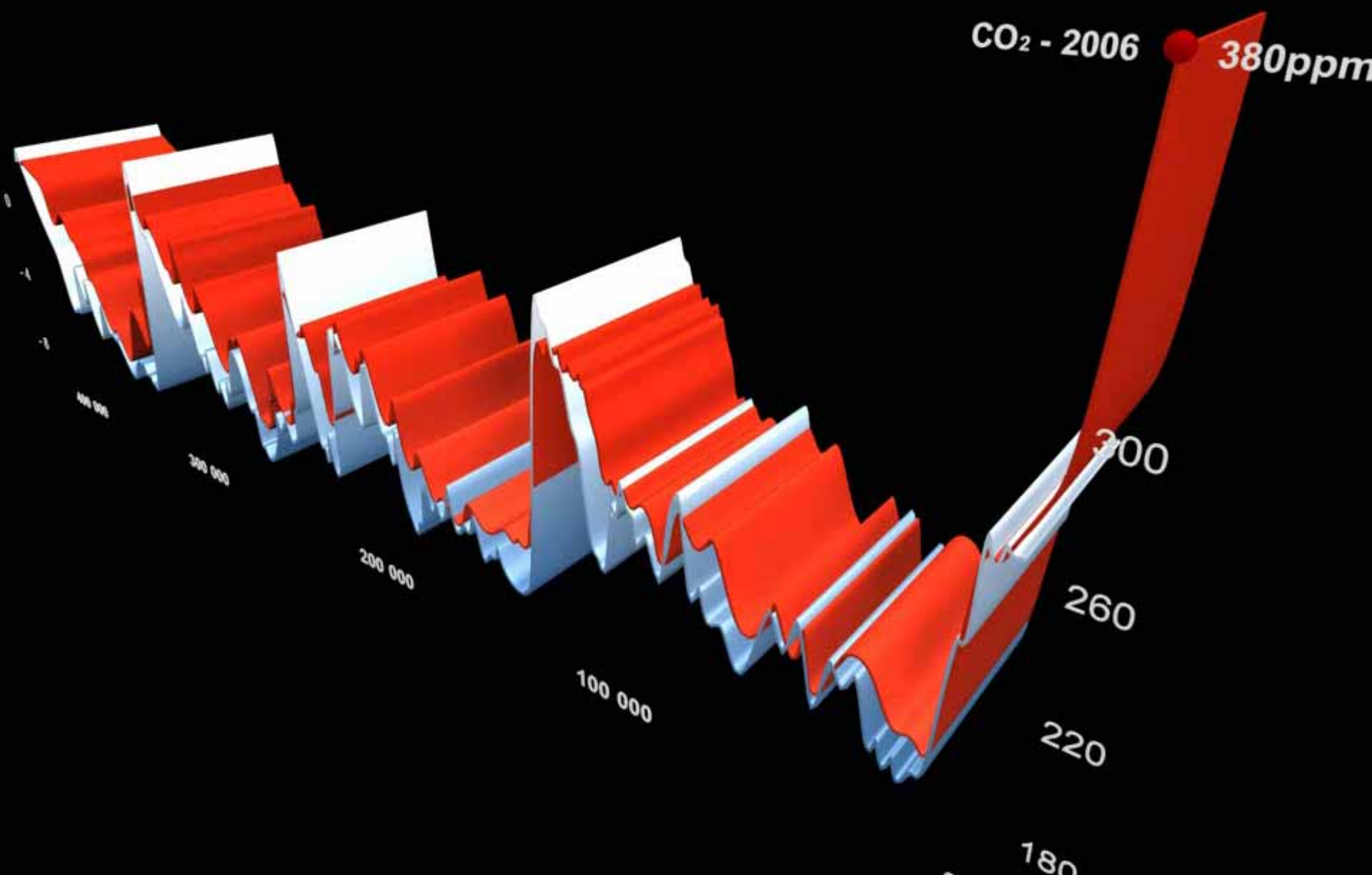

Dagens klima

- hva skjer
- hvilke referanserammer har vi?

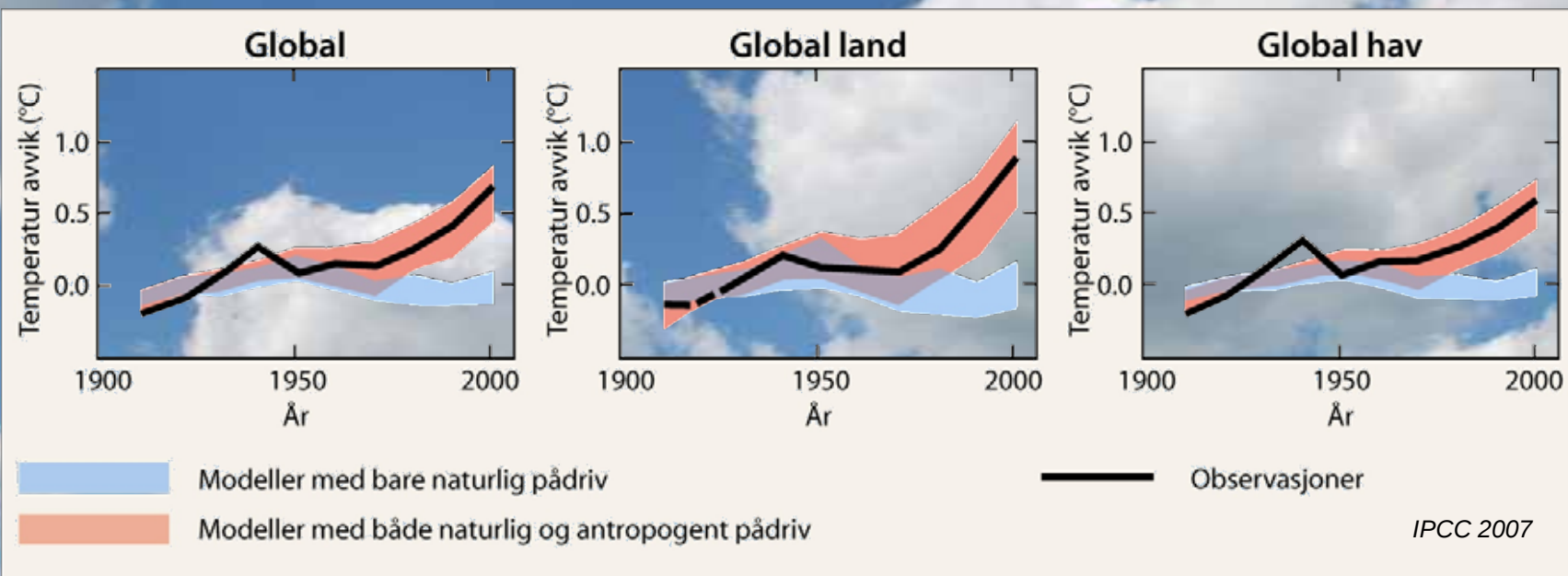

Petit m.fl. 1999
Animasjon: visCO

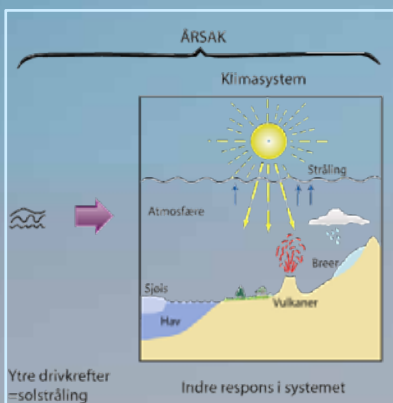

Dagens og fremtiden klima

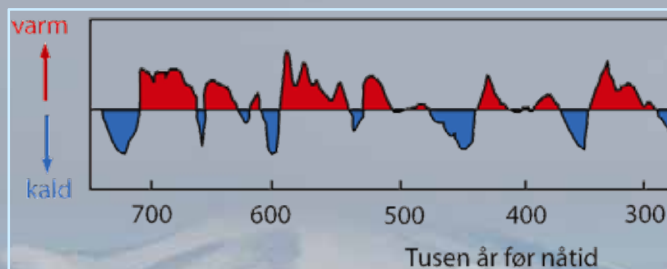
- Hvor gode er klimamodellene?

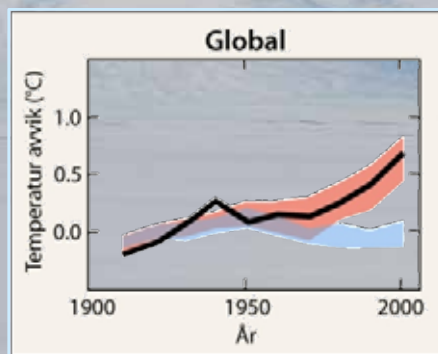
Oppsummering

Klimadrivkrefter som
utløser og forsterker,...

...gir store naturlige
klimavariasjoner...

...som i dag virker sammen
med menneskepåvirket
klima.